

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 1.2.2006
COM(2006) 35 galīga redakcija

BALTĀ GRĀMATA
PAR EIROPAS SAVIENĪBAS KOMUNIKĀCIJAS POLITIKU

(iesniegusi Komisija)

Diskusijas par Eiropu, iesaistot sabiedrību

IEVADS: „PLAISAS MAZINĀŠANA”

Pēdējo divdesmit gadu laikā Eiropas Savienībā ir notikušas pārmaiņas. Tā uzņēmusies plašu uzdevumu loku, kas dažādos veidos skar pilsoņu dzīvi. Taču Eiropas Savienības komunikācija ar pilsoņiem nav spējusi tikt līdzī pārrmaiņām.

Vispāratzīts ir tas, ka pastāv plaisa starp Eiropas Savienību un tās pilsoņiem. Pēdējos gados veiktās *Eurobarometer* sabiedriskās domas aptaujās cilvēki ir atzinuši, ka maz zina par ES, un uzskata, ka viņiem ir maz iespēju ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu. Veselīgā demokrātijā komunikācijai ir būtiska loma. Šī saikne ir abpusēja. Demokrācija var uzplaukt vienīgi tad, ja pilsoņi zina, kas notiek, un var piedalīties pilnā mērā.

Komunikāciju nevar skatīt šķirti no komunikācijas satura. Pilsoņi sagaida, ka Eiropa tiem nesīs labklājību, solidaritāti un drošību globalizācijas kontekstā. Tādēļ ikvienai komunikācijas politikai ir būtiski, lai ES spētu radīt efektīvu politikas programmu. Tomēr ar radīšanu vien nepietiek.

Pagājušajā gadā Komisija izstrādāja rīcības plānu ar detalizētu pasākumu sarakstu, kādus tā veiks, lai uzlabotu komunikāciju ar pilsoņiem¹. Šie pasākumi ietver, piemēram, Komisijas pārstāvniecību darbības veicināšanu, labāku iekšējo koordināciju un plānošanu, darbu pie valodas un prezentāciju tehnikas izkopšanas, vairāk piekļuves punktu pilsoņiem.

Tāpat Komisija uzsāka „D plānu – demokrācija, dialogs, diskusijas”², kura ietvaros paredzēts pilsoņus iesaistīt plašās diskusijās par Eiropas Savienību – kāda ir tās būtība, kurp tā dodas un kas tai būtu veicams.

Tomēr šīs Eiropas Komisijas iniciatīvas nesīs augļus tikai tad, ja tiks iesaistīti daudzi citi spēki. Būtiska nozīme ir partnerību pieejai. Panākumi būs atkarīgi no tā, vai tiks iesaistīti visi galvenie dalībnieki – citas ES iestādes un struktūras, dalībvalstu valsts, reģionālās un vietējās varas iestādes, Eiropas politiskās partijas, pilsoniskā sabiedrība.

Šīs baltās grāmatas galvenais mērķis ir izteikt priekšlikumus par turpmāko virzību un aicināt visus dalībniekus dalīties domās par to, kā visiem labāk sadarboties, lai pārvarētu radušos plaisu. Tā rezultātā tiks izstrādāta uz nākotni vērsta labākas komunikācijas programma, lai veicinātu sabiedrības diskusijas Eiropā³.

¹ Rīcības plāns: SEK(2005) 985, 2005. gada 20. jūlijā.

² D Plāns: KOM(2005) 494, 2005. gada 13. oktobrī.

³ Gatavojot šo balto grāmatu, Komisija ņēma vērā ieteikumus, kas ietverti Eiropas Parlamenta rezolūcijā par Eiropas Savienības informācijas un komunikācijas stratēģijas īstenošanu (Herrero ziņojums, (2004/2238(INI)). Tā ņēma vērā arī atziņas no vairākiem sabiedriskiem pasākumiem un individuāliem ierosinājumiem, ar kuriem nākuši klajā dažādi eksperti un ieinteresētās personas. 2005. gada 8. novembrī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja rīkoja iesaistīto pušu forumu „Mazināt plaisu” (http://www.esc.eu.int/stakeholders_forum/index_en.asp) 25. novembrī Reģionu komiteja rīkoja plenārdiskusiju par būtiskākajiem aspektiem, kas iekļaujami Komisijas baltajā grāmatā. Sagatavošanās laikā saņemtie detalizētie priekšlikumi un ierosinājumi turklāt tiks pārskatīti, izvērtējot rezultātus apspriešanās procesam par šo balto grāmatu.

Šī programma pārsniegs pašas Komisijas rīcības plāna ietvarus. Tajā jāiesaista visi dalībvalstu valsts pārvaldes līmeņi un organizācijas un tai ir ilgtermiņa perspektīva.

Baltā grāmata mudina uz aktīvu un atklātu diskusiju. I daļā izklāstīts Komisijas redzējums par to, kādai jābūt un kā jādarbojas ES komunikācijas politikai. II daļā noteiktas galvenās apspriešanās un turpmākās darbības jomas.

Kā notiks apspriešanās?

Jomas, kurās Komisija vēlas uzklaut viedokļus un piedāvā ierosinājumus, baltajā grāmatā būs ierāmētas.

- Parlaments, Padome un citas ES iestādes tiek aicinātas iesniegt atbildes uz šo balto grāmatu parastajā iestāžu saziņas kārtībā.

Eiropas Savienības pilsoņi un ieinteresētās personas tiek aicinātas iesūtīt atsauksmes, izmantojot īpaši izveidoto daudzvalodu tīmekļa vietni [http://europa.eu.int/comm/communication white paper/](http://europa.eu.int/comm/communication_white_paper/) vai tās nosūtot pa pastu uz šādu adresi: *White Paper Consultation - European Commission - Directorate General Communication - B-1049 Brussels – Belgium.*

- Komisija sadarbībā ar citām ES iestādēm rīkos arī virkni „ieinteresēto personu forumu”, kuros tiks aicinātas piedalīties konkrētas interešu grupas (NVO, uzņēmēju organizācijas un citas ieinteresētās personas).
- 2006. gada pavasarī tiks uzsākta virkne īpašu *Eurobarometer* aptauju, lai iegūtu iespējami labākus datus analīzei.

Apspriešanās posms ilgs sešus mēnešus. Šā posma beigās Komisija apkopos atsauksmes un izdarīs secinājumus nolūkā ierosināt rīcības plānus katrā darbības jomā.

I DAĻA

LAI KOMUNIKĀCIJA KALPOTU PILSOŅIEM

1. KOMUNIKĀCIJA KĀ PATSTĀVĪGA POLITIKA

„Komunikācijas plaisa” starp Eiropas Savienību un tās pilsoņiem nav nekas jauns. Par to ES aprindās spriests vismaz kopš tā laika, kad pirms Māstrihtas līguma stāšanās spēkā 1992. gadā notika referendumi.

Pēdējos gados visas ES iestādes ar jaunu sparū ķērušās pie komunikācijas jomas. Tomēr valda vispārējs viedoklis, ka jādara daudz vairāk. Komunikācija aizvien tiek pārlietu uztverta kā „Briseles lieta”. Tajā lielākoties uzsvars bijis likts uz sabiedrības informēšanu par to, ko ES dara, mazāk uzmanības veltīts sabiedrības viedokļu uzklaušīšanai. Kaut arī apspriešanās mehānismi kļuvuši par standartpraksi, tie attiecas vienīgi uz īpašām politikas iniciatīvām, un pilsoņiem bieži rodas iespaids, ka viņu iesaistīšanās diskusijās ir ierobežota vai arī vispār nav iespējama. Iestāžu komunikācija, lai arī būtiska un nepārtraukti uzlabojas, tomēr nepārprotami nav mazinājusi plaisu pietiekami.

Tādēļ Eiropas Komisija ierosina būtiski jaunu pieeju, saskaņā ar kuru vienvirziena komunikāciju apņēmīgi nomainītu dialoga veicināšana, komunikāciju, kuras centrā ir iestāde, – komunikācija, kuras centrā ir pilsonis, uz Briseli balstītu pieeju – decentralizētāka pieeja. Komunikācijai jāklūst par patstāvīgu ES politiku, kas kalpotu pilsoņiem. Tā jābalsta uz patiesu dialogu starp sabiedrību un politikas veidotājiem un aktīvām politiskām diskusijām starp pašiem pilsoņiem. Visiem sabiedrības slāņiem jābūt pieejamai godīgai un pilnīgai informācijai par Eiropas Savienību un jābūt pārlicībai, ka viņu paustos uzskatus un bažas sadzird ES iestādes. Īpaša loma pienākas Eiropas Parlamentam, dalībvalstīm un Eiropas Savienības pilsoņu pārstāvībai, jo pilsoņu atbalsts Eiropas projektam ir visu kopīgās interesēs.

2. IZVĒRSTĀKAS DISKUSIJAS UN DIALOGS - EIROPAS SABIEDRISKĀ SFĒRA

Mūsdienu Eiropā pilsoņi savas politiskās tiesības īsteno galvenokārt valsts un vietējā līmenī. Ir ieviestas ar Eiropas dimensiju saistītas politiskās tiesības, piemēram, tiesības piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tomēr informāciju par politiku un politiskiem jautājumiem sabiedrība galvenokārt gūst savas valsts izglītības sistēmas ietvaros un ar valsts, reģionālo un vietējo plašsaziņas līdzekļu starpniecību. Viņi vērtē politisko partiju manifestus attiecībā uz valsts, reģionālajiem un vietējiem jautājumiem, un šos jautājumus galvenokārt apspriež savās kopienās.

Īsi sakot, „sabiedriskā sfēra”, kādā norisinās politiskā dzīve Eiropā, pamatos ir valsts mēroga. Pilsoņu skatījums uz Eiropas Savienības jautājumiem, ciktāl tie vispār nonāk uzmanības lokā, lielākoties ir no savas valsts perspektīvas. Plašsaziņas līdzekļi pamatā ir katrai valstij atsevišķi, daļēji tas izskaidrojams ar valodas barjeru, nav daudz tikšanās vietu, kur Eiropas iedzīvotāji no dažādām dalībvalstīm var iepazīt viens otru un pievērsties vispārējas intereses jautājumiem.

Tomēr daudzi politiski lēmumi, kas ietekmē ES iedzīvotāju ikdienu, tiek pieņemti Eiropas līmenī. Cilvēki jūtas attālināti no šiem lēmumiem, to pieņemšanas procesa un ES iestādēm. Ir jaušama atsvešinātība no „Briseles”, kas daļēji atspoguļo vilšanos politikā vispār. Viens no iemesliem tam ir nepietiekami attīstīta „Eiropas sabiedriskā sfēra”, kurā varētu risināties

diskusijas par Eiropas Savienību. Lai arī pilsoņi izmanto tiesības vēlē Eiropas Parlamenta deputātus, tomēr bieži uzskata, ka viņiem pašiem ir maz iespēju panākt, ka tiek uzklauts viņu viedoklis par Eiropas Savienības jautājumiem, un īsti nav foruma, kura ietvaros viņi varētu apspriest šos jautājumus. Visas Eiropas politiskā kultūra ar visai Eiropai kopīgām politiskajām grupām un pamatiem vēl tikai veidojas.

Tāpat Eiropai jāatrod sava vieta esošajās valstu, reģionu un vietējās „sabiedriskajās sfērās”, jāpadziļina sabiedrības diskusijas starp dažādām dalībvalstīm. Vispirmām kārtām tas ir dalībvalstu valsts iestāžu pienākums. Pārvaldes uzdevums valsts, reģionālajā un vietējā līmenī ir apspriesties ar pilsoņiem un informēt viņus par sabiedrības politiku – ieskaitot Eiropas Savienības politikas jomas un to ietekmi uz sabiedrības ikdienas dzīvi – un radīt forumus, lai rosinātu šīs diskusijas.

Vērojama arī patiesa ieinteresētība tiekties pēc Eiropas dimensijas valsts līmeņa diskusijās. Pilsoņi izjūt valsts līmeņa diskusiju nepilnīgumu, kurās netiek pievērsta uzmanība sabiedrības politikas aspektiem, kas tieši attiecas uz viņiem. Vairāk atzīstot Eiropas dimensiju valstu politiskajā dialogā, tā nebūt nekonkurētu ar pēdējo, bet gan vairotu tā ticamību.

Tādēļ valsts iestādēm, pilsoniskajai sabiedrībai un Eiropas Savienības iestādēm jādarbojas kopīgi, lai paplašinātu Eiropas vietu sabiedriskajā sfērā.

II DAĻA

DARBĪBAS IZVĒRŠANA

Rīcības programma

Komisija noteikusi piecas darbības jomas partnerībā ar citām ES iestādēm, dalībvalstīm un pilsonisko sabiedrību. Šis saraksts nav akmenī cirsts – sabiedrībai attīstoties un mainoties tehnoloģijām, arī tas paplašināsies.

Piecas jomas papildina iespējami rīcības punkti, par ko diskutēt apspriešanās gaitā.

1. KOPIĢU PRINCIPU NOTEIKŠANA

Eiropas demokrātijas pamatā ir **tiesības uz informāciju un vārda brīvība**. Atsauces uz šiem principiem ir iekļautas ES Līgumā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā⁴. Uz šiem pamatiem jābalsta process, kura mērķis ir noteikt kopīgus principus un kopīgu redzējumu par ES komunikācijas politiku.

Komunikācija balstās arī uz citiem svarīgiem principiem:

- **Iesaiste.** Visiem pilsoņiem jābūt pieejamai informācijai viņu valodā par jautājumiem, kas attiecas uz visu sabiedrību. Tas nozīmē, ka informācijai jābūt pieejamai plašam lokam,

⁴ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 11. pantā noteikts:

- (1) Ikvienai personai ir tiesības uz vārda brīvību. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un brīvību saņemt un izplatīt informāciju vai idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valstu robežām.
- (2) Tiek ievērota plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms.

izmantojot visdažādākos informācijas kanālus, tai skaitā plašsaziņas līdzekļus un jaunas tehnoloģijas, piemēram internetu. Tas arī nozīmē, ka visu sabiedrības slāņu pārstāvjiem visās ES dalībvalstīs jāpalīdz attīstīt prasmes, kas nepieciešamas, lai piekļūtu informācijai un spētu to izmantot. Īpaši svarīgi tas ir attiecībā uz minoritātēm, invalīdiem un citām grupām, kas var tikt sistemātiski izslēgtas no dalības sabiedriskajā sfērā.

- **Dažādība.** Eiropas pilsoņiem ir visdažādākā sociālā un kultūras izcelsme un tiem raksturīga plaša politisko uzskatu dažādība. ES komunikāciju politikā jāievēro viss sabiedrības diskusijās pausto dažādo uzskatu kopums.
- **Līdzdalība.** Pilsoņiem jābūt tiesībām paust savus viedokļus un tikt uzklautiem un viņiem jābūt iespējai risināt dialogu ar lēmumu pieņēmējiem. ES līmenī, kur pastāv papildu risks, ka iestādes ir attālinātas no pilsoņiem, šis princips ir īpaši svarīgs.

Kopīgu principu noteikšana – kā darboties turpmāk?

Kopīgos principus un normas, uz kurām jābalsta informācijas un komunikācijas pasākumi par Eiropas Savienības jautājumiem, varētu apkopot pamatdokumentā – *Eiropas Komunikācijas hartā vai rīcības kodeksā*. Tā mērķis būtu apvienot visus dalībniekus (ES iestādes, valstu, reģionālās un vietējās pārvaldes, nevalstiskās organizācijas) kopīgos centienos ievērot šos principus un nodrošināt, ka ES komunikācijas politika kalpo pilsoņu interesēm. Šādiem centieniem būtu brīvprātīgs pamats.

Komisija izveidos īpašu *tīmeklī izvietotu pilsoņu forumu*, lai uzklautu viedokļus par to, cik vēlams būtu šāds pamatdokuments, kā arī par tā mērķi un saturu. Tas pastāvēs sešus mēnešus un to papildinās tikšanās ar ieinteresētām personām. Tiks rīkotas arī sabiedrības diskusijas un ES dalībvalstis tiks aicinātas veicināt diskusijas un apspriešanos savā valstī. Tīmekļa vietne tiks regulāri atjaunināta, lai sniegtu informāciju par to, kas notiek Eiropas Savienības, valstu un reģionālajā līmenī.

Apspriešanās posma beigās Komisija paziņos apspriešanās rezultātus un tad lems, vai ierosināt hartu, rīcības kodeksu vai kādu citu instrumentu.

2. PILSOŅU IETEKMES STIPRINĀŠANA

Jebkuras veiksmīgas ES komunikācijas politikas centrā jābūt pilsoņu vajadzībām. Tādēļ tajā jāliek uzsvars uz instrumentu un iespēju – diskusiju forumu un sabiedrības komunikācijas kanālu – nodrošināšanu, kas iespējami plašākam sabiedrības lokam dotu pieeju informācijai un iespējas tikt uzklautiem.

Turpmākā darbība šajā jomā varētu būt vērsta uz **trim galvenajiem mērķiem**:

- **Pilsoniskās izglītības uzlabošana.** Pilsoniskajai izglītībai – par kuru atbildīgas ir dalībvalstis – ir būtiska loma, lai dotu cilvēkiem iespēju īstenot savas politiskās un pilsoņu tiesības un kļūt aktīviem sabiedriskajā sfērā. Pilsonisko izglītību nevajadzētu attiecināt vienīgi uz skolēnu izglītošanu par ES iestādēm un politikām. Tai jāpalīdz visu vecumu iedzīvotājiem izmantot tādas līdzekļus kā internets, lai piekļūtu informācijai par sabiedrības politiku un piedalītos debatēs. Īpaši svarīgi tas ir attiecībā uz minoritātēm,

invalidiem un citām grupām, kas citādi var tikt izslēgtas no dalības sabiedriskajā sfērā.

Eiropas dimensijas veicināšanā tiešu atbalstu var sniegt ES programmas. Tādas programmas kā *Leonardo da Vinci*, *Socrates*, *Erasmus*, „Jaunatne rīcībā” u. c. rada izglītības un mācību iespējas tūkstošiem studentu un jauniešu visā Eiropā. Informācijas tehnoloģiju programmas ir vērstas uz to, lai mazinātu digitālo tehnoloģiju radīto plaisu un novērstu izstumšanu.

- **Pilsoņu savstarpēja sasaiste.** Lai veicinātu savstarpēju uzticību, cieņu un vēlmi sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai, būtiski ir jauni forumi sabiedrības diskusijām par Eiropas jautājumiem. Kaut arī komunikācijas tehnoloģijas nenoliedzami ir svarīgas, izšķirošas joprojām ir personiskas tikšanās. Esošās iniciatīvas, piemēram, *D plāns*, *Jaunatne rīcībā* un *Kultūra*, ir parādījušas, kā ES var līdzēt veidot jaunas tikšanās vietas pilsoniskām diskusijām.
- Ierosinātās programmas *Pilsoņi Eiropai* pieņemšana radītu jaunu iespēju *sasaistīt pilsoņus* un dotu viņiem lielākas iespējas piedalīties Eiropas pārvaldē. Programmas mērķis ir arī palīdzēt pilsoniskās sabiedrības organizācijām visā Eiropā īstenot pārnacionālus projektus, kas veicina aktīvu pilsonību, un rīkot sabiedrības diskusijas par Eiropu.

Varētu vairāk izmantot arī vairāku esošo un plānoto ES pilsoņu sasaistes un mobilizācijas programmu potenciālu. Komisija varētu apzināt esošās programmas nolūkā noteikt un izplatīt paraugpraksi. Atziņas var smelties, piemēram, no *Erasmus* studentu veiksmīgās pieredzes. Gadu gaitā viņi izveidojuši tīklu, kas saista 150 000 studentu no visām dalībvalstīm. Viņu tīmekļa vietnes kalpo kā mezgli, kur paziņot par pasākumiem, organizēt tikšanās klātienē un iesaistīties plašās diskusijās par Eiropas Savienības jautājumiem.

- **Pilsoņu sasaiste ar publiskām iestādēm.** Veselīgai demokrātijai būtiska ir laba abpusēja komunikācija starp pilsoņiem un publiskām iestādēm. Arī turpmāk jākāpina pašreizējie centieni padarīt ES iestādes **atsaucīgākas, atklātākas un pieejamākas**. Taču šai lauciņā jāiesaistās arī valstu, reģionālajām un vietējām iestādēm. Mazināt plaisu starp Eiropu un tās pilsoņiem nozīmē radīt un uzturēt saiknes starp pilsoņiem un publiskām iestādēm, sākot no vietējā līdz pat Eiropas līmenim.

ES iestādes sper ievērojamus soļus uz priekšu šajā sakarā. Eiropas Parlaments ir aicinājis veicināt pārredzamību un Seviļas Eiropadome vienojās, ka, Padomei pieņemot ES tiesību aktus kopīgi ar Eiropas Parlamentu, tās sanāksmēm jābūt atklātām. 2005. gada *Komisijas Rīcības plānā Eiropas komunikācijas uzlabošanai*⁵ uzsvērts, cik svarīgi ir **ieklauties pilsoņos**, un tajā uzskaitīti pasākumi, ko Komisija pati plāno veikt, lai šajā ziņā „ieviešu kārtību pašu mājās”. Komisija jau ir spērusi lielus soļus uz priekšu attiecībā uz veidu, kā apspriesties par lielām politiskām iniciatīvām, un ir ieviesti obligātie **apspriešanās standarti**. Tā uzsākusi arī savu Eiropas pārredzamības iniciatīvu⁶. Turklāt uzmanība no jauna tiek pievērsta tam, lai īstenotu pilsoņu tiesības sazināties ar iestādēm savā valodā. Daudzvalodība ir Eiropas projekta leģitimitātes, pārredzamības un demokrātijas neatņemams aspekts.

⁵ Rīcības plāns: SEK(2005) 985, 2005. gada 20. jūlijā.

⁶ Eiropas pārredzamības iniciatīva SEK(2005) 1300/6, 2005. gada 9. novembrī.

Kā aizsniegt pilsoņus?

- Par pilsonisko izglītību atbildīga ir valsts vai reģions. Taču ES var līdzēt nodrošināt paraugprakses apmaiņu un veicināt kopīgu izglītības līdzekļu izstrādi, lai efektīvāk atspoguļotu Eiropas dimensiju. Dalībvalstīm varētu lūgt veikt izpēti, kā vislabāk apvienot Eiropas Savienības valstu skolotājus šajā jomā, piemēram, izmantojot tīklu, īpašu programmu esošo struktūru ietvaros, piemēram, Eiropas koledžā, vai jaunā struktūrā ar mērķi apmainīties idejām par novatoriskām pieejām pilsoniskajai izglītībai un apgūt jaunas prasmes.
- Vēl viens svarīgs projekts, ko vajadzētu izstrādāt dalībvalstīm, ir bibliotēku pārveidošana par *digitāli savienotām Eiropas bibliotēkām*, kas varētu darboties kā informācijas un mācību centri, nodrošinot, ka visi pilsoņi var brīvi piekļūt informācijas tehnoloģijām un attiecīgai informācijai.
- Dalībvalstis varētu sadarboties kopīgos centienos izveidot jaunas tikšanās vietas Eiropas Savienības iedzīvotājiem, kas būtu pieejamas visu vecumu un sociālo slāņu pilsoņiem un kuru ietvaros varētu rīkot uz Eiropas Savienību attiecīgus kultūras un politikas pasākumus.
- ES iestādes un struktūras varētu sadarboties, lai koordinētu, uzlabotu un paplašinātu savas apmeklētāju programmas.
- ES iestādēm jāpēta iespējas papildināt ES tīmekļa vietnes ar tiešsaistes forumiem – „virtuālām tikšanās vietām” –, kas būtu aprīkotas ar saitēm uz ārējiem informācijas avotiem.
- ES iestādēm jāturpina centieni veidot labāku saikni ar pilsoņiem. Varētu pārskatīt Komisijas *obligātos apspriešanās standartus*, lai nodrošinātu dažādu interešu grupu līdzsvarotāku pārstāvētību un atbilstošākus turpmākos pasākumus.
- Trīs galvenās iestādes varētu arī apsvērt iespēju rīkot kopīgas atklātas diskusijas, kas papildinātu Parlamenta debates, uzklusot sabiedrības un žurnālistu jautājumus.

3. DARBS AR PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM UN JAUNAJĀM TEHNOLOĢIJĀM

Jebkuras Eiropas komunikācijas politikas galvenie dalībnieki ir plašsaziņas līdzekļi.

Pēdējo gadu laikā visas Eiropas Savienības iestādes īstenojušas ievērojamus centienus uzlabot sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem. Briselē strādājot vairāk nekā tūkstoš akreditētiem žurnālistiem, ar jaunu sparū tiek īstenoti centieni nodrošināt, ka preses pārstāvji informāciju par galvenajiem lēmumiem saņem reālā laikā. *Europe by Satellite* nodrošina video, skaņas un attēlu pārraidi plašsaziņas līdzekļiem trīs galveno ES iestāžu vārdā, bet Eiropas Parlaments plāno kļūt pieejamāks sabiedrībai, izmantojot tīmekļa TV. *Europa* ir lielākā tīmekļa vietne pasaulē.

Tomēr, neraugoties uz šiem centieniem un Briseles korespondentu profesionalitāti, ***Eiropas Savienības jautājumu atspoguļojums plašsaziņas līdzekļos joprojām ir ierobežots*** un fragmentārs. Regulārie lielie pasākumi, piemēram, Eiropadomes sanāksmes, tik tiešām piesaista valstu laikrakstu uzmanību, taču starplaikos visaptveroša pārskata par ES jautājumiem nav. Reģionālie un vietējie laikraksti piesaista lielāku lasītāju skaitu, taču tajos

kopumā Eiropas Savienības jautājumiem veltīts maz uzmanības. Tā kā televīzija un radio ir mainījuši pieeju programmu veidošanai, politiskai informācijai un Eiropas Savienības jautājumiem atvēlētais laiks kļuvis vēl īsāks un konkurence par raidlaiku televīzijā ir augusi.

Informācijas revolūcija ir būtiski palielinājusi informācijas pieejamību un atvērusi „interaktīvo” mediju pasauli. Vēl nepieredzēts skaits cilvēku tagad var viegli sazināties un piedalīties visdažādākajos tīklos. Tomēr vēl joprojām veicams liels darbs, lai pilnībā izmantotu informācijas tehnoloģiju potenciālu informācijas trūkuma novēršanai.

Darbība jākoncentrē uz šādiem mērķiem:

- **Piešķirt Eiropai cilvēcisku seju.** Bieži izskan viedoklis, ka Eiropas Savienībai „nav sejas” – tai nav skaidras identitātes sabiedrības acīs. Pilsoņiem vajadzīga palīdzība sasaistei ar Eiropas Savienību, savukārt politiskai informācijai ir lielāka ietekme, ja tā tiek pasniegta „cilvēciski interesantā” formātā, kas ļauj pilsoņiem izprast, kādēļ tas ir būtiski tieši viņiem. ES iestādes un visi pārvaldes līmeņi var darīt vairāk, lai „piešķirtu cilvēcisku seju” informācijai, ko tie sniedz.
- **Valsts, reģionālā un vietējā dimensija.** Lai apzinātos Eiropas dimensiju ikdienas jautājumos, Eiropas pilsoņiem nepieciešama piekļuve pastāvīgai vispārīgas informācijas plūsmai. Šeit svarīga lomu spēlējama visas Eiropas mēroga plašsaziņas līdzekļiem un specializētiem preses izdevumiem. Taču Eiropas Savienības jautājumi jāapspriež arī valsts un vietējā kontekstā. Daļēji tas dabiski izrietēs no lielāka valsts un vietējā līmeņa politiķu un iestāžu ieguldījuma, taču nepieciešama arī ES iestāžu visaptveroša iesaiste, lai Eiropas Savienības politikas ietvertu vietējā kontekstā.
- **Izmantot jauno tehnoloģiju potenciālu.** Digitālās tehnoloģijas, piemēram, internets var piedāvāt jaunus kanālus komunikācijai par Eiropas Savienības jautājumiem, jaunus forumus pilsoniskām debatēm un jaunus instrumentus pārrobežu demokrātijai. Tomēr, lai Eiropa spētu pilnībā izmantot interneta potenciālu un lai nodrošinātu, ka tas neradītu jaunu sabiedrības dalīšanos, nepieciešama politiskā vadība. *i2010 Iniciatīva* jau šobrīd cenšas novērst plaisu informācijas sabiedrībā starp tiem, kam tā pieejama, un tiem, kam nav, pievēršoties tādiem jautājumiem kā vienlīdzīgas iespējas, IKT prasmes un nevienlīdzīgā situācija Eiropas reģionu vidū attiecībā uz piekļuvi internetam.

Kā efektīvāk iesaistīt plašsaziņas līdzekļus komunikācijā par Eiropas jautājumiem?

- **Eiropas Savienības komunikācijas politikai** jānodrošina publiskās struktūras Eiropas Savienības, valstu un reģionālajā līmenī:
 - nodrošināt plašsaziņas līdzekļus ar augstas kvalitātes ziņām un materiāliem par aktuāliem notikumiem;
 - ciešāk sadarboties ar raidorganizācijām un plašsaziņas līdzekļu operatoriem;
 - veidot jaunas saites ar reģionālām un vietējām komunikācijas sistēmām;
 - visaptveroši izmantot jaunas tehnoloģijas.
- **ES iestādēm nepieciešami labāki komunikācijas līdzekļi un iespējas.** Divas iespējas, kā līdzēt tos nodrošināt, būtu:
 - uzlabot *Europe By Satellite*, liekot uzsvāru uz augsti kvalitatīva audiovizuālā satura izveidi, kas būtu ērts lietošanā plašsaziņas līdzekļiem un sniegtu atbilstīgu informāciju pilsoņiem, un veikt pētījumu par to, cik vēlams būtu starpiestāžu dienests, kas darbojas, pamatojoties uz profesionālajiem standartiem;
 - Eiropas programma mācībām par sabiedrības informēšanu, kuras ietvaros varētu notikt Eiropas Savienības un valstu iestāžu amatpersonu mācības komunikācijas un plašsaziņas līdzekļu tehnoloģiju jomā.
- **ES iestādēm kopā ar plašu mediju operatoru loku jāizpēta**, kā labāk nodrošināt (visas Eiropas mēroga, valstu un vietējos) plašsaziņas līdzekļus ar tiem būtiskiem materiāliem nolūkā pielāgot informāciju dažādu valstu un iedzīvotāju grupu vajadzībām.
- Līdztekus esošām iniciatīvām, lai **likvidētu digitālo tehnoloģiju radīto plaisu**, *Eiropas apaļajam galdam par demokrātijas jautājumiem*, kā ierosināts D plānā, varētu lūgt izstrādāt ziņojumu par informācijas tehnoloģijām un demokrātiju Eiropā.

4. IZPRATNE PAR EIROPAS SABIEDRISKO DOMU

Mūsdienu demokrātiskās sabiedrībās politikas veidotāji lielu vērību veltī sabiedriskās domas izpētei, izmantojot tādus līdzekļus kā sabiedriskās domas aptaujas un plašsaziņas līdzekļu analīze. Šo līdzekļu loma ir augusi paralēli pilsoņu tendencei atteikties no tradicionālās politikas (dalības politiskajās partijās, balsošanas vēlēšanās utt.).

Eiropas sabiedriskā doma ir sarežģīta un daudzveidīga, atspoguļojot dažādu valstu perspektīvas. Tādēļ to izprast ir īpaši grūts uzdevums.

Eiropas Komisijai bijusi svarīga loma modernu līdzekļu – piemēram, *Eurobarometer* pārskatu – izstrādē Eiropas sabiedriskās domas izpētei.

- *Eurobarometer* ir kļuvusi par lielu Eiropas datu bāzi, kas regulāri novēro sabiedrisko domu visās ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs, ikreiz aptaujājot tūkstošiem cilvēku. Visus pārskatus rūpīgi izvērtē neatkarīgi eksperti un tie ir pieejami plašai sabiedrībai un akadēmiskiem pētniekiem.
- Ir uzplaukusi neatkarīga sociālā pētniecība par Eiropas jautājumiem, ko atbalsta ES pētniecības fondi; kopš 1994. gada bijuši vairāk nekā 350 daudznacionāli projekti. Tā rezultātā, balstoties uz neatkarīgiem analīzes līdzekļiem, gūts labs ieskats par panākumiem un trūkumiem, kādi raksturīgi Eiropas politikas veidotāju un pilsoņu mijiedarbībā.

- Nepārtraukti tiek īstenoti centieni uzlabot *Eurobarometer* kvalitāti un nozīmīgumu. Pašlaik tiek veikta metodoloģijas atkārtota novērtēšana, lai apmierinātu akūto vajadzību pēc plašākas un dziļākas Eiropas sabiedriskās domas tendenču izpratnes.

Kas vēl darāms, lai novērtētu Eiropas sabiedrisko domu?

ES iestādes varētu ciešāk sadarboties, sagatavojot un plānojot ***Eurobarometer pārskatus*** un izplatot rezultātus. Katram jaunam *Eurobarometer* pārskatam varētu sekot sabiedriskas diskusijas starp ES iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Pirmajā posmā 2006. gada pavasarī varētu veikt virkni īpašu *Eurobarometer* aptauju un kvalitatīvu pētījumu par ES komunikāciju.

Lai labāk prognozētu un izprastu sabiedriskās domas tendences saistībā ar jautājumiem, kas ir būtiski svarīgi Eiropas Savienības nākotnei, varētu izmēģināt jaunas sadarbības iespējas starp Eiropas Savienības iestādēm un dalībvalstīm. Divas šādas iespējas ir:

- jauns ***valstu ekspertu tīkls*** sabiedriskās domas izpētes jomā, lai līdzētu apmainīties ar paraugpraksi un attīstīt sinerģijas starp pētniekiem visos līmeņos.
- ES iestādes un dalībvalstis varētu apvienot resursus, lai izveidotu neatkarīgu ***Eiropas sabiedriskās domas novērošanas centru***, kas konstatētu sabiedriskās domas tendences un veiktu to padziļinātu izpēti.

5. STRĀDĀJOT KOPĀ

Reālu Eiropas „sabiedrisko sfēru” nevar izveidot Briselē. To izveidot var vienīgi tad, ja mērķi atbalsta visi galvenie dalībnieki un tas tiek virzīts uz priekšu visos līmeņos. Galvenais sākumpunkts jebkurās politiskās debatēs aizvien ir valsts līmenī, un dalībvalstu valdībām un citiem dalībniekiem valsts līmenī ir pienākums izmantot valsts kanālus, lai nodrošinātu aktīvas debates par Eiropas Savienības jautājumiem.

Partnerības pieejā jāiesaista visi galvenie dalībnieki.

- ***Dalībvalstīm*** ir ilglaicīgas saistības sadarboties ar ES iestādēm, lai informētu sabiedrību par Eiropas Savienību un radītu valstu saikni ar Briseli. Atsevišķas dalībvalstis ir aktīvi rosinājušas sabiedriskās debates, piemēram, par ES Konstitūcijas priekšlikumu, taču darīt varētu vēl daudz vairāk⁷.
- Vairāk centieni jāveltī tam, lai nodrošinātu, ka ***ES iestādes*** darbojas līdztekus, lai uzlabotu komunikāciju. ES iestādēm un struktūrām, kas piedalās starpiestāžu informācijas grupā, jāpalīdz decentralizēt ES komunikāciju un jāmudina dalībvalstis aktīvāk informēt pilsoņus par ES jautājumiem.
- Daudzas Eiropas Savienības politikas un programmas tiek īstenotas ***reģionālā un vietējā līmenī***. Tādējādi vietējās un reģionālās iestādes ir izdevīgā situācijā, lai izvērstu dialogu ar pilsoņiem un aktīvi pievērstu vietējās kopienas ES jautājumiem. Var minēt vairākus veiksmīgus šādu partnerību piemērus. Piemēram, Komisija un Skotijas izpildvara strādā

⁷ Iespējams tā, kā Īrijas nacionālajā forumā par ES jautājumiem.

pie konkrēta projekta, lai „tuvinātu lēmumus cilvēkiem”, izmantojot virkni abpusēju iniciatīvu starp pilsoņiem un iestādēm.

- **Politiskajām partijām** ir svarīga loma sabiedriskās domas veidošanā par Eiropas Savienības jautājumiem, turklāt tās var lielā mērā veicināt diskusijas un dot ieguldījumu Eiropas sabiedriskās sfēras attīstībā.
- Arī **pilsoniskās sabiedrības organizācijām**, tai skaitā profesionālām un nozaru organizācijām, ir ļoti svarīga loma, veicinot sabiedrības izpratni par Eiropas Savienības jautājumiem un politiskās debātes, kā arī rosinot sabiedrību aktīvi piedalīties šajās debatēs.

Kā darbosies partnerība?

- **Sadarbība starp valsts un Eiropas Savienības līmeni** varētu ietvert jaunas iniciatīvas valstu līmenī – sabiedrības un parlamentārās diskusijas par Kopienas gada stratēģiskajām prioritātēm, valstu ministru un Eiropas komisāru diskusijas klātienē, pārraides valstu plašsaziņas līdzekļos, utt.
Īpašu uzsvaru varētu likt uz jomām, kur ES un dalībvalstis jau darbojas līdztekus. Sadarbība var izpausties **finansiālā veidā**, piemēram, tādas *pārvaldības partnerības*, kādu noslēgušas Komisija un Vācijas iestādes, vai arī **darbībā** – ietverot sadarbību ar Eiropas tīkliem un punktiem, piemēram, ar jauno *Europe Direct* tīklu.
- Jāuzsāk jauni, strukturēti sadarbības veidi starp valsts iestādēm, kas darbojas sabiedrības komunikācijas jomā, lai dalītos pieredzē par komunikāciju par Eiropas Savienības jautājumiem un izstrādātu kopīgas iniciatīvas.
- Ciešākas sadarbības veidu rašana ir īpaši svarīga ārējo attiecību jomā. Komunikācija par ES lomu pasaulē ir efektīvs veids, kā iesaistīt pašas Eiropas Savienības pilsoņus, kā arī veicināt izpratni par ES un atbalstu tai citur pasaulē. Varētu izpētīt vairākus turpmākas sadarbības scenārijus, ieskaitot centienus stiprināt publiskās diplomātijas potenciālu.
- **ES iestādēm** būtu jāīsteno koordinētāka un uz pilsoņiem vairāk vērsta pieeja. Īpaši varētu paplašināt sadarbības apjomu starp Komisiju un **Eiropas Parlamentu** un atjaunināt esošos sadarbības noteikumus Iestāžu informācijas sadarbības grupas (*IGI*) ietvaros. Tas ietvertu pārskatu par esošām iniciatīvām *PRINCE* budžeta pozīciju ietvaros⁸.
- **Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja** un **Reģionu komiteja** jau veicina diskusijas par Eiropas Savienības jautājumiem reģionālā un vietējā līmenī, iesaistot pilsonisko sabiedrību. Nesen pieņemtais sadarbības protokols starp Komisiju un šīm komitejām bruģē ceļu lielākiem kopīgiem centieniem šajā jomā.
- **Politiskās partijas** varētu vairāk iesaistīt savus biedrus Eiropas Savienības politikas jautājumos un dot ieguldījumu debatēs, izmantojot pārnacionālas Eiropas ideju laboratorijas. Tās jānodrošina iekļaut savās programmās Eiropas elementus.
- Svarīga loma diskusijās par Eiropas Savienību pienākas **pilsoniskās sabiedrības**

⁸ *PRINCE* tika izveidota 1995. gadā, lai apvienotu no ES budžeta finansēto informācijas tematu prioritātes. Paredzēts, ka 2006. gadā finansējumu saņems piecas tēmas („Ekonomikas un monetārā savienība”, „ES nākotne”, „Tiesiskums, brīvība un drošība”, „ES loma pasaulē” un „Paplašināšanas”).

organizācijām. To lomu varētu stiprināt ar mērķtiecīgiem sadarbības projektiem sabiedriskās komunikācijas jomā.

6. SECINĀJUMS

Eiropas Savienība ir kopīgs projekts, kurā piedalās visi pārvaldes līmeņi, visu veidu organizācijas un visdažādākie sabiedrības slāņi. Pilsoņiem ir tiesības saņemt informāciju par Eiropas Savienību un tās konkrētiem projektiem, tiesības izteikt savu viedokli par Eiropas Savienību un tikt uzklausi. Komunikācijas jomā galvenais uzdevums ir veicināt šo apmaiņu, apguves procesu, dialogu.

Lai Eiropa spētu to paveikt, visiem iesaistītajiem dalībniekiem jāvienojas par mērķu kopumu un kopīgu pasākumu „komplektu”, ko tie varētu veikt. Tas nozīmē darboties kopīgi novatoriskā veidā.

Šajā baltajā grāmatā uzskaitīti uzdevumi un noteikti veidi, kā tos paveikt. Tagad mēs vēlamies uz klausīt Eiropas Savienības iestāžu, dalībvalstu, vietējo un reģionālo pārvaldes iestāžu, nevalstisko organizāciju, ieinteresēto personu un Eiropas Savienības pilsoņu viedokļus par to, kā vislabāk veidot sasaisti un komunikāciju.